

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK DEN HAAG

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directie Voedsel, Dier en
Consument**

Programma Duurzame
Voedselsystemen

Prins Clauslaan 8
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG
www.minlnv.nl

T 070-3786868
F 070-3786113

Onze referentie

VDC/ 2009/1888

Datum 26 oktober 2009
Betreft Kamervragen over vleesconsumptie

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u, mede namens de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en de minister voor Ontwikkelings-samenwerking (OS), de antwoorden op de vragen van het lid Thieme (PvdD) over vleesconsumptie.

1

Kent u het bericht "PBL vraagt om debat eten vlees?" (Reformatorisch Dagblad, 9 september 2009)

Ja.

2

Deelt u de mening van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) dat consumptie van vlees, vis en zuivel wereldwijd 12% van de uitstoot aan broeikasgassen veroorzaakt en 30% van het verlies aan biodiversiteit? Zo nee, waarom niet?

Ja.

3

Deelt u de mening van het PBL dat een vermindering van de consumptie van vlees, vis en zuivel een effectieve manier is om de milieudruk te verminderen? Zo nee, waarom niet?

Ja. In het rapport 'De milieueffecten van Nederlandse consumptie van eiwitrijke producten', stelt Blonk Milieuvadvis (TK 30196, nr. 42) dat vermindering van vleesconsumptie tussen 0,4 en 1,1 Mton/jaar CO₂-eq zou kunnen schelen als er een dag per week geen vlees gegeten wordt. Dit in het geval dat vlees die dag volledig zou worden vervangen door plantaardig eiwit. Daartoe is het wel van belang dat er een voldoende gevarieerd en aansprekend alternatief aanbod is.

Leven
van het land,
geven
om natuur.

In dat licht stimuleert het kabinet dat de consument wordt voorzien van goede informatie, door bijvoorbeeld het Voedingscentrum, en dat het aanbod van duurzame eiwitproducten wordt verbeterd. Overigens geven andere maatregelen een vergelijkbare duurzaamheidswinst, zoals het eten volgens de 'Schijf van Vijf'. Daarnaast zouden we in Nederland minder eten moeten weggooien. Samen met mijn collega van VROM en het bedrijfsleven zoek ik naar manieren om de hoeveelheid voedsel en tussenproducten die we weggooien te verminderen.

Directie Voedsel, Dier en Consument
Programma Duurzame Voedselsystemen

Datum
26 oktober 2009

Onze referentie
VDC/ 2009/1888

4

Deelt u de mening van het PBL dat de overheid een maatschappelijk debat zou moeten organiseren over de consumptie van dierlijke eiwitten? Zo ja, op welke termijn en wijze? Zo nee, waarom niet?

In de Beleidsagenda Duurzame Voedselsystemen (TK 31 532, nr. 17) heb ik samen met de ministers van VROM en OS aangekondigd dat ik een dialoog wil aangaan over verduurzaming van het mondiale voedselsysteem, met speciale aandacht voor het eiwitvraagstuk. Deze dialoog voeren wij met ketenpartijen en maatschappelijke organisaties. Daarnaast wil ik een open dialoog met burgers gaan voeren om het inzicht bij burgers te versterken in de duurzaamheidsopgaven waar we ons voor gesteld zien, hun handelingsperspectieven en de dilemma's die hierbij aan de orde zijn.

5

Kunt u uiteenzetten waarom vermindering van de consumptie van dierlijke eiwitten slechts een ondergeschikt onderdeel vormt van het overheidsbeleid om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen?

We doen al veel aan reductie van de uitstoot van broeikasgassen uit de voedselketen. In het kader van mijn toekomstvisie op de veehouderij wordt er hard aan gewerkt, o.a. door uitwerking van afspraken uit het agroconvenant. In het kader van het interdepartementale programma "Duurzame voedselsystemen" wordt ingezet op een duurzame consumptie met een focus op dierlijke eiwitten. Het is niet eenvoudig om consumentengedrag te veranderen. Naar het instrumentarium dat daarvoor ingezet kan worden, wordt onderzoek gedaan.

6

Kunt u toelichten waarom de vrije keuze van de consument voor de keuze eiwitbronnen door u meer vrijblijvend benaderd wordt dan de keuzevrijheid van de consument op het gebied van bijvoorbeeld vervoerskeuze?

Ik probeer de consument middels voorlichting van het Voedingscentrum te informeren en na te laten denken over de consequenties van zijn of haar keuze. Dit geldt voor zowel de keuze van eiwitbronnen als de keuze van vervoer. In beide gevallen is er sprake van vrije keuze voor de consument.

7

Zou analoog aan de eerdere overheids campagne 'de auto kan best een dagje zonder u' een campagne denkbaar zijn die een vleesloze dag per week bepleit, zoals gepropageerd door onder meer Paul McCartney, Yoko Ono en het gemeentebestuur van Gent? Zo ja, op welke termijn en wijze zou u een dergelijke campagne willen realiseren? Zo nee, waarom niet?

Directie Voedsel, Dier en Consument
Programma Duurzame Voedselsystemen

Datum
26 oktober 2009

Onze referentie
VDC/ 2009/1888

Ik vind dat mensen eigen keuzes moeten maken in hun voedselpakket. Daarbij spelen voorlichting en bewustwording een belangrijke rol. Het kabinet doet dit vooral door het Voedingscentrum hiertoe opdracht te geven. Een voorbeeld is de Klimaatweegschaal, waarbij consumenten kunnen nagaan wat de effecten zijn van hun totale voedselpakket op de uitstoot van broeikasgassen. Dit is een aanpak die breder is dan alleen de keuze voor een dag geen vlees.

8

Bent u bereid het signaal van PBL ter harte te nemen en meer dan nu het geval is, prioriteit te geven aan de transitie van de productie en consumptie van dierlijke eiwitten?

In het kader van de Kabinetsbrede Aanpak Duurzame Ontwikkeling (KADO) richt het beleid zich op het bevorderen van duurzame dierlijke producten en plantaardige alternatieven. Het convenant Marktontwikkeling Verduurzaming dierlijke producten is hiervan een voorbeeld.

Ik verwijs u verder naar de Nota Duurzaam Voedsel (TK 31 532 nr. 18) en de Beleidsagenda Duurzame Voedselsystemen (TK 31 532 nr. 17) die ik onlangs naar de Kamer heb gestuurd.

9

Kunt u uiteenzetten waarom producenten van dierlijke eiwitten (zoals melkveehouders, kalverhouders, kippenhouders, varkenshouders) gesteund worden door de Europese overheid, terwijl de regering te kennen heeft gegeven op geen enkele wijze steun te willen geven aan c.q. te willen vragen om regionalisering van de eiwitproductie via nieuwe sojavervangende gewassen?

De EU-promotieprogramma's worden niet door LNV gefinancierd. Hoewel ik met het doorsturen van de programma's te kennen heb gegeven met de inhoud ervan in te stemmen, wil ik erop wijzen dat geen sprake is van cofinanciering door LNV. De sector en de EU nemen beide 50% van de kosten voor hun rekening. Overigens geeft de Milieubalans 2009 aan dat vervanging van soja door Nederlands of Europees verbouwd eiwit nauwelijks milieuwinst oplevert. Verduurzaming van de sojaproductie is een optie waaraan onder andere gewerkt wordt in het kader van het Initiatief Duurzame Handel en door middel van de ondersteuning van de Round Table on Responsible Soy, waarover uw Kamer op 10 september jl. met mij en de minister voor Ontwikkelingssamenwerking gesproken heeft.

Overigens is het mogelijk dat deze afwegingen in de toekomst anders uitvallen indien onderzoek leidt tot productieverhoging van in Europa of elders geteelde eiwitgewassen.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit,

G. Verburg

**Directie Voedsel, Dier en
Consument**
Programma Duurzame
Voedselsystemen

Datum
26 oktober 2009

Onze referentie
VDC/ 2009/1888